

ዶ.ጋግዚ መዋናት ያቀል እንዲ አያስከብርም (የግል አስተያየት)

ከሚገባበት ታደሰ
ጥርጉት፤ ክፍል

ጥቅምት 7 ቀን 2000 ዓ.ም በዋናንግተን ደሳ የሰጠን አማራካ ለዕኑን በድን መግለጫ አውጥቷል፡፡
መግለጫው የሚቀጥለቷን ነጥቦች አካሄድ፡፡

1. እንዲናር ቤይል ምዕራል በድንናን በለቀመንበርነታቸው እንዲመሩና ተልእከውንም እንዲመጠከኩቸኗል ከመካከቱ በፈቻና አዘጋጅ ከመግበር በቀጥታው ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ፡፡
መቻቸው እሳቸው ግን ጥረውን ለሰነድ አልተቀበለታም፡፡
2. እንዲናር ቤይል ምዕራል የረዳቸውን እናንዳ አውጥቷው በቅንቸት ለም ተግባራዊ በማድረግ ማረጋገጫ፡፡
3. እንዲናር ቤይል የረዳቸውን እናንዳ ተግባራዊ የሚደረጋገጫቸው የሚመለከታቸው የቅንቸት ለሰነድ በት እሳቸው መከላው ባረሰለቸና መፍረሰለንም በፊርማቸው ባረጋግጣት መቻቸው እሳቸው እቅድ ለመክርስ በት እና አሳይቷል እና አማካይነት ነው፡፡
4. ከነዚያ ለሰነድ በት እሳ ወሰኑ ወጪ የምክር በት እሳ እረሰና በማጠራ እሳ አማካይነት ነው፡፡
5. ከቅንቸት ለዕኑን ወሰኑ ወሰኑ የሚታወቂ ሂይያዊ ትምር በሥልጣን ስነዚ የተፈጻሚ ለይሁን
ሀ/ የሚከራከራይ አድራሻቸውን
ለ/ የጋራ አመራር ሥነሰርዓትን በመቀበልና ባለመቀበል መከከል ባለው ለየነት ነው
ሐ/ ይህንን ትንቸት ለሰነድ በት የንብ መሠረት አገር ወሰኑ ወሰኑ ይሰጣቸል
6. የልዕናን በድን የተሰጠውን ተልእካ በአግባቡ ለማካናውን ይቀባል

መግለጫው ለድብት ወና ነጥቦችን የየዘ ለሆን ለድብቱም ነጥቦች ወጪቸት ትቸው፡፡ ወጪቸት
መሆናቸውን ስነበት በመውቀም፤ እያንዳንዱን ነጥበ ምን ወጪቸት እንዲማግደርጋው ማሳየት
አስፈላጊ ነው፡፡

1. ክበር እንዲናር ቤይል ምዕራል በድንናን በለቀመንበርነታቸው እልመራም አለለም፡፡ ይህ ፍእታው
ወጪቸት ነው፡፡ እሳቸው ያለት ከገዢው በፈቻና በአገር በት መሠረት ያለባቸውን ጉዳዮች
እንደሆና ከዘመ በቻላ የውጭውን ጉዘ እናደርሱ ነው፡፡ በድን እሳቸው ወደ ለማና አማራካ
በመሆኑ እንዲመጠ እልፈልጋም፡፡ ሰነዚ እንዲይሰጣቸው ተልቅ ማረጋገጫቸል፡፡
2. ክበር እንዲናር ቤይል ምዕራል የረዳቸው እናንዳ የገኘውም ይህ ፍእታው ወጪቸት ነው፡፡
ጥረቃቸውም አያውቀም፡፡ ነገር ግን ደጋግማው የሚገኘውን የሚለፈለትም እንደ እናንዳ
አለቸው፡፡ ይህም እናንዳ እትቶቹያንና የእትቶቹያን ስነበት ከዚያ ተፋት፤ በደልና ግኝ ነገ
ማውጣት ነው፡፡ በዘመ ትልቅና ክበር እናንዳቸው እናከብርቸውን እንከራየቸውን፡፡
እንከተለቸውለንም፡፡
3. የቅንቸት ወሰኑ አቀፍ ለሰነድ በት በክበር እንዲናር ቤይል ምዕራል ፍርማ እልፈልጋም፡፡ ይህ
ወጪቸት ነው፡፡ በአሳቸው ፍርማ የመማውን ይጠበና እረጋ በሉ በቅጠ ማንበብ
ይሰራልል፡፡ ይጠበና እንዲህ ይላል፤ "...በመሆናም ይህ መልዕክት ከደረሰቸሁ ገዢ
ቁጥር እናንዳ በመወከል ተሰው የኋጋዎው የፖልተካ አመራር መቀረበን እያሳውቸ፤ ይህንን
ሽከም ለረቃቸው ገዢ ይዘቸሁ በበቃቸት በመወጣቸሁ ለእናንተ ይለንን እናከብርቸውን እድናቀት
እንገልጽ፤" የፈረሰው ለረቃቸው ገዢ ትንቸትን ለመምራት ተመክረሙ ለላና ትንቸትን
ለመከኑፈልና ለማናይረሰ ለረቃቸው የኋጋዎው የኋጋዎውን መዋ፤ የእንዳርቸው ዘይና የድ/ር
ጥገና ጉበረማርያም በድን እንዲ እና የተቀቀመው የቅንቸት ወሰኑ አቀፍ ለሰነድ በት
አይደለም፡፡ እናንተ እርስና ፍርማ የምትለት የኋጋዎት የመከኑፈልና ለማናይረሰ እናንዳ
ለለማያረጋም፤ ነው፡፡ የእናንተው መልዕክት ከዘመ እሳ ለሳቸውን የገለሰት የመከኑፈልና

የማናረሰ አዲጋዳቸውን ማከረድ እንደማይረቻለ ስሌተረዳ ነው፡፡ የቅንቸት ዓለም አቀፍ ምክር
በት አዲስ የተፈቀመ አካል ከመሆኑም በገዢ ለረዳቸው ገዢ የፖልቱ አመራር ሰላጥም
አሉነበረም፡፡ ይህንን ሰኞች ውስጥ እና በርሃኩ እንዲርጋቸውና ዓ/ቤ ቅብስ ቅጽው
እንዲ የአዲስ ምክር በት አባላት እያደለም፡፡ ስሌክ በማያወጣው መልካከት የፈረሰው
የቅንቸት እንተርናሽና ለደርሃጥ እያለ ሲሆን ነው፡፡

4. ከገኘገይ ምክር በት አካል ወሰኑ ወጪ የምክር በት አባላ የሆነም ያልሆነም ስምም
በረዳቸው ፖ.ቁድ አሳስመው፡፡ ይህ ፎቶው ወጪት ነው፡፡ ይህን እንዲ የመጠት ስምም
እንደኋላ የተመረጋገጥ የሰዕለይ ምክር በት አባላት ቅጽው፡፡ አማራካ የመግባጥ
የለመምጣትም መሠረት አገዋው፡፡ ከዚያም አልፎ ቅንቸትን ለመከኔፈልና ለማግኬም
ቁጥ ደሩ ሲለ እናርሱ እቻቸውን አማጥረው ቅመው እንዲመለከቻቸው የሚጠበቀ
ይመለከል፡፡ እነዚ ምክኛ የቅንቸት ተመረጋጭና የአመራር አባላት የለፋለት፣ የታሰራለትና
የተጠገበለት ይርቃቸት አድር ላይ ስመድቅ የማግኬና የመከላከል ማረጋገት አለባቸው፡፡ ይህንን
በማረጋቸው እናከበረቻቸውለን፡፡ እንከረባቸውለን፡፡
5. በቅንቸት ለዚሁን ወሰኑ የማታወቂ ገዢ የሥልጣን ስትና እያደለም ይሳል፡፡ ይህ
ፍቶው ወጪት ነው፡፡ የቅንቸት መንኛ ይከተር በርሃኩ ነው የተጠናውተው የሥልጣን ጥም ነው፡፡
እርሱ ይህንን ተመሬን በፊርማ በአድማ እውን ለማድረግ ነው የፈለጊው፡፡ ይከተር በርሃኩ
ሥልጣንን የማቅመው የወይናን እናማ ለማረጋገምና የእርሱን የንዋይ ፍሳሽት ለማርከት እንዲ
አትሞችና አትሞችውናን ከዚያና ነገ ለማድረግ እያደለም፡፡ የሰውቷውን የእርከሁን
የአከራውት ገዢ የተከታታለ ሁሉ ይህንን በትክክል ለረዳ ይቻላል፡፡ እንደ ይከተር በርሃኩ ነው
የልተረዳው ተልቅ ቅም ነገር አሉ ይህን እውነትና መራት የማጥናው ከመልከም ተግባርና
ከአሁባ ፖ.ቁድ እንዲ ከመጋረሻ በቻላ ሆኖ በማረጋገጧ በፊርማ ተንተራለሁም፡፡ ይከተር
በርሃኩና የስ ቀንዳቸው መልካከቻቸት ያዋጥናል በለው የየዘት ለረዳ ተንተራለሁም፡፡

እንደኋው ለመተካት ይሞከራልየዋ እደረጃቸት የማለው ነው፡፡ ይህ ለመተካት በቁ ካል
ቆይታል፡፡ በቁ ያለውም በአቶ እንዲርጋቸው ጥሩ አስተዋዋቄንት ነው፡፡ ወኩው የቅንቸት
እንተርናሽና ለደርሃጥ አርከቴና ሆኖ ቅንቸትን ለመከኔፈልና ለማግኬም ጥሩን ይሩ
ስደርጋቸው የቅንቸት ደርሻ ይርቃቸት ይሞከራልየዋ እደረጃቸት መከተል አለባቸው ነው
የለመው፡፡ በንገራቸትን ላይ ይሞከራልየዋ እደረጃቸት ከማኩነትቸት ይሞከራቸቱ ለንተራለሁም
የማለት የጋራቸና የአሁባ መቆጣጠሪያ ለንበለት ነው፡፡ እኛ የጥናውቷው ለቦራል
የሞከራልና የስ ይከተር በርሃኩ ነው ይሞከራልየዋ እደረጃቸት ፎቶው ተቋራጭቸው
ናቸው፡፡ በአጠቃላይ ይሞከራልየዋ እደረጃቸት የከማኩነሁም ፍልሰናናና መርሆ ለሆነ
ከሞከራለውያን ይሞከራል ይርሻ በቻላ ይቻላል፡፡ በአስራር ይረዳ ይግሞ ይሞከራልየዋ
እደረጃቸት ማለት የጋራቸውን አካላት በሙሉ በታማና ከድረዎቻቸው አስይ ተቋራጭ
የማፈልጋቸትን አዲጋዳውን ማከረድ ማለት ነው፡፡

ምሳሌ ለመስጠት እቶ እንዲርጋቸው ጥሩ ይሞከራልየዋ እደረጃቸትን ወደ ቅንቸት
የደርሻ ይርቃቸት ይዘ ለመመ ለደርጋቸው የሞከራውን እንመልከተት፡፡ እንደማታውቷው ሁሉ
በበኩና አማራካም ይህን በአውጭ ለቦዝ ገዢ በአቶችና ይሞከራልና የአሁ
የበገኘነት እንዲሰጥን በረዳቸው አነሳነነት ተደረሱቸው ለታገለ የቅርቡ በመጀመሪያ
የመከፈልና ቅጥሎ የመከፈልና ደንብዎች ነበሩ፡፡ ቅንቸትም ለጋጌ እረዳቸውን
የቅንቸት የደርሻ ለጋጌ ይጠና ይርቃቸት እድርጋው ተንተት የደርሻት የንበለውን ሁሉ
እርዳታ መስጠት ቅጠለ፡፡ እነዚ ይርቃቸት የአንድ ለው ወይም በድን "ቴርኤክ" ሆኖ
የደርሻ የማታገለት ለአቶችና ለአቶችና የቅርቡ እንዲ ለማረመድ ፖ.ቁድ እያሆነም፡፡ ከዚያም
አልፎ ይቋመማለ፡፡ ይህን ቅማር ለመመስተና የቅንቸትን የደርሻ ይርቃቸት ለመቆጣጠር
የተተደራው ጥሩን የሰነድቸውንና የቅርቡ እንዲ ለማረመድ ፖ.ቁድ እያሆነም፡፡ በየደርሻ
የማቸውቸት ወሰኑ እንዲገበ ከደረገ በቻላ የከማኩነትቸት ምርመ አካሂድው የደርሻ

ድርጅቶችን መቆጣጠርና ከዚያ በታላ ደርጅቶችን ለወያኑ ገዢረከት ማስረከበኝ
አስፈላጊውን ስልማት መቀበለ ነበር:: በብዕ ታማል የቅንደቸት የድርጅቱ ደርጅቶች
ከወጪንግተን ዘሰና ለንድን (አ.ንግድ) በስተቀር ነገናታቸውን መብቃው እኩሮ
ደርሰዋል:: እሁን ደግሞ ቁንደቸትን ለተክፍልና ለይቶከም የሚንቀሳቀው የካምበት ስው
በድን ያለው ታማር ይጥከራለዋ አደረጃቸትን እንቀበለንኝ እንቀበለም በማልመ
ሙላ ነው አለን:: እሁን የዘመና ተንተን የሚን እንዲሆነ ግልጽ ሆኔል:: ለክስ
እቶ እንዳርጋቸው ለባቻንን በኩጥከራለዋ አደረጃቸት እያለ ለያወልቂን የነበረው
በተስተው ታክሱ ዓይነት የሚያደርግ ስነመርመት እንዲ ስነበሩን ባርካት
መሰጥ የሚያስጠና ስነመርመት የሚያስጠና ስነመርመት የሚያስጠና ስነመርመት::

እስከሁንም ወደፊትም የምናምናው ግልጽ በሆነ ወይደት እያንዳንዶ ስው ባመንበትና
በማልጋገዙ ዓይነት ደግሞ ስተቶ በድምጽ በልጻ መመራት እንዲ ተቀቃች
ከታማና ክፍልወቃቸው ጽር ስርጠው በማይበበርበር በድምጽ በልጻ ምርመራ አጥቢናን
እያለ የሚያጥልበት የክሮናለቶች ተያቻር እየደለም:: እንቀበለም:: ይህንን እያን ያጣ
ማይበበርበር የአሁበን አደራ ክፍል
ተመራመችና የአመራር አበበት በቻ ስይሆኑ እናም እንታገለለን:: እንቃውማለን::
የጥከራለዋ አደረጃቸትን ክክመጥቻብት በቻ መልሰው ያናናት:: ከዚያ በታላ እስ
በታ ያለውም:: በእርስዎ ተመክሯ ሥልጣን እየሆሉ የሚል ከመኑ ያለፈበት ፍጤር
ነው:: እውነትና አደረጃቸትን ለማውቅ ክፌላት ክብር እቶ ሂይለ ሂይለ ሂይለ እትቶና
የመኑትን ተክሱ የሚመርመር:: የኩስ እንማቃቃው ቁንደቸት እንደ መሬ የለውም ቁንደቸት
የለው በዝር መረወች ነው ለማለት ነው:: ይህ ማለት ደግሞ ክብር እቶ ሂይለ ሂይለ
በቻ የቅንደቸት መሬ እየደለም:: ክብር መረወች እንዲ እንዲ :: እንዲሁ ከሆነ ደግሞ
መረወች ክብር እቶ ሂይለ ሂይለ ተርጉች የመሬት ሥልጣን ተመክሱ
አስፈላጊ ወሰናዊች እያደርግም ማለት ነው:: ይህ የነበረ የኩስ እመራር ምቻቻና
እንዲ የጥርጉሙም የለፈበት ሥነበር በቻው መሰረት ነው::

ይህን የኩስ እመራር ተብዙ በድን የማልጋገዙ ሥልጣን ክብር እቶ ሂይለ ሂይለ
ለመንጠቅ እጠቀምበታለሁ በለው እንዲ እሆነ ሌይ የማይወል ሁሳበ እንዲሆነ መንቀቀ
ያወቃቁል:: የኩስ እመራር ከሚለው በድን ወሰናዊ ደካትር በርሃኑ ነገን በማማግበና
በማዋድስ ክብርና ወሰናዊ ለማለት በዝር ተርጉንና ተካሂዳል:: የደካትር
በርሃኑን "ከልተ" ለመኖርበ በዝር ተያቻር ተካሂዳል እየተከሂደም ነው:: ወይዘሱት
በርቀኑንም የለሆነቸውን ነቸ፡ ያልጋወችውን ጥራቸ ተብሎ ተነግሮአል:: የማናራ
"ከልተ" ለመኖርበ በዝር ተልፍቶበታል:: ይህን ለማድረግ የተሻሻለት ተካብት አተረፈ
እንዲ እንዳቸው ያገኘት ተቀም የለም:: ይህ በድን እሁን የኩስ እመራር እያለ
የሚሰለቁበን ደካትር በርሃኑ ተብሎቸው መሬተኑን በያገኘ፡ መቻመራይ የኩስ እመራርን
የሚከናወ እስ ነው:: የዚ ሆነ ይህ በእንዲሁ ያለ ሌገባና የማይወል ሁሳበ እናን
ማቻለለ መዋከር ከንቀቻቸው እልይ ተእበተናትን የንግድርቁል:: ለለ መሬተኑ እመራር
የበሰለና የጠለቀ ተመክሱ እንዳለን መገመት በተገባቸው ነበር:: በንገሬቸ ሌይ እንደ
መሬ መሬቴ፡ የሚታወቁው በማያረጋግጣቸው የአገርና የአሁበን እናንቸውን ሲሆን፡
የሚመራውም ስነበር የለከንድቸት ማረቻና ተጀና መሬዎ በለው ለቀበለውና ለከተለው
ነው:: መረወች የየዘመና የአሁበና የአገር እናን ለያወልወል በጥንካራ ወደፊት
የራምናል:: ከልተካወና ለገደለው ሲገልጻት ይመስጠል:: የኩስ እመራር ስልት ስልጣን

ይህ ታሳኑት ስይቀበል በአሁን ትክክ ላይ ተንዘረፍው ሌ.ቁልድ በማሸልግ በ.ድን የሚሸልግ የማቅበርበያ መንገድ ነው::

ቍኝት የሚመራው በጋራ አመራርና አስራር ነው ከተባለ፣ አልተባለም እንደ፣ ይህንን አስራር የሰዳሪያ ምክር በት ተወያይቶ እኩልቻቻል? ተወያይቶ ክስቶቻው የጋራ አመራሩ አባላት እንደነና ዓይነት የሚመራው ለራቻቻል በምን መለከ ነው የሚያካሂድት? እኩል ተጠሪ እኩልቻቻ? ያለ ተጠሪ ማኅዎ? ምን፣ ምን የሚደረግ መብትና ግዢታ አሉበት? ይህንን ሁሉ ከውስኬ የጥራዕዳንቱ የከበር እቶ የደረሰ ምወል ለልማትና ግዢታ ለማን ተሞወል? እኩልቻቻ ምን እንዲሰነ ተወስኬ? እኩ ለመሆኑ ይህን ወሳኔ የሰዳሪያ ምክር በቱ መቻ ተሰበሰበ ነው የወሰኑው? ስብሰባውን ማን መረዎ? ቅል ጉባኤለ አለው ወይ?

ልሳው እንጋብርበ ተያዊ ደግሞ የሰዳሪያ ምክር በት ተሰበሰበ ይህን ወሳኔ ስ.የደርግ የከበር እቶ የደረሰ ምወል መሬት ምን፣ ምን ጉዳለቻና ይከመት ተገኘበት? ከተተኞም ጉዳለቻና ይከመቶች፣ ምን፣ ምን ዓይነት የሚመራው የከበር እቶ የደረሰ ምወል አመራር የተገኘበትን ጉዳለቻና ይከመቶች እንዲያሻሽልና እንዲያርጉም ተጠሪው ሌ.የርምና ሌ.የሻሽል አላቸለም ማለት ነው?

የጋራ አመራሩ በከበር እቶ የደረሰ ምወል አመራር ላይ የታየትን ጉዳለቻና ይከመቶች እንዲቻት አድርነ እንዲያሻሽል ተዘርዝር ተገልጻል? ለእስራሩበት የተሰጠው ጉዳብና ለልማትና አስከየቻና እንዲቻት ነው? ይህ ከሆነ የጋራ አመራር አማካ በ.ድን ለምንድነው ከበር እቶ የደረሰ ምወልን መረዎ አድርነ ወደ አማራካ ለመግ የወሰኑው? ከመግበት በታሳ በአንድ በከል የመከኔፈል ለራቻቻን እያወሰ በሌላ በከል ደግሞ ከበር እቶ የደረሰ ምወል በ.ድንና እንዲመሩ ሲጠየቁ እምበ አለ ይለል:: ይህ በአንድ እና ሁሉት ምንድነው ተርጉሙ?

እኝሁ የጋራ አመራር ተማርቻች እነሱ ለተጠየቀት ተያቀዋች ምንም ዓይነት መልስ ስይሰጠ ነው የቀኝት አመራር የጋራ አመራር ነው እየለ የሚያደዣበት:: የለለና የልማትና ነገር ፊጥረው ልዩነቱን የፈጻሚው ይህ ነው ይለናል:: በመሬቱ ለልማትና በሥራ ከመተርሱም በፊት ለልማትና ማማናት ይቀድማል:: ለወች የጋራ አመራር ለልማትና ለይኖራቻው ነው የጋራ አመራር ለልማትና ለመጠቀም የሚሸቻች:: ይህንን የተም የሚያደርጉ መግት ተተወ እንዲቻትን የቀኝትን ዓለማና ግብ ማለትም የእተየቆይና ከዘበ የዳግማዎች እና የሰዳሪያ መግት የወያይቶች የለለመ ተቋዋሚ ሆነን በምንጥናው ይከማ እናተንደለቀችን መኖር ነው የወንጀልው በሌላ በግልጽነታቻቻውና በአቀማቻቻው እንዲ በሆነ እናከብርቻው እናር እናከብርቻው እናር:: ነገር ግን የእተየቆይና ከዘበ ዓለማና ግብ እያደከመ ከጠበቱ ወር እየደመ መረዎች ነን ሲሌላ ይኖረውናል ንዑስናልም:: ይህ ደግሞ በጣም እናደናል አስቀጥቶናል:: በዘረ እናና ሲሆችው ምስጠው እቶ መለስ እናዋ መሆናቻቻን እንገዢታለን:: የእተየቆይና ከዘበ ለእቶ መለስ እናዋ የሰጠውን መሬትና አከበርቻት ለእነርስለም እንዲያሻሻለዋቻው እንጠራውርም::

የልዕክና በ.ድን የተመጠውን ተልካ በአግባቡ በመወጣት ላይ እየደለም:: ይህ ቅድሚ መሸቻች ነው:: እውነቱ ግን በ.ድን ቁኝትን የመከኔፈል፣ የሚከናወ ተማሩና በማራመድ ላይ ነው:: በዘረ መቅለው የእተየቆይና ከዘበ እናናበታል፣ ተቋጥቻል:: ከዘበ የሚገኘ እውዳደቀ እያምርም:: የእንተም እውዳደቀ እያምርም:: ወደቁጥሮም እተነስተም::